

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1) Fin Ahtisaari a samostatnost Kosova

Nobelova cena míru 2008

10. října 2008: Martti Oiva Kalevi Ahtisaari se stal nositelem Nobelovy ceny míru za rok 2008

Kosovo vyhlásilo nezávislost

Po letech neúspěšných diskusí v Organizaci spojených národů o budoucnosti Kosova nakonec tato srbská provincie vyhlásila 17. února 2008 nezávislost. Bělehrad s podporou Ruska krok kosovských politiků okamžitě odmítl. Srbové v Kosovu i ve vlastním Srbsku proti nezávislosti provincie protestují. Hlava srbské pravoslavné církve v Kosovu dokonce volá po vojenském zásahu.

Některé státy, jako například Spojené státy, Německo, Francie, Austrálie či Velká Británie, ale i Lotyšsko během několika dní nezávislé Kosovo uznaly, většina států Evropské unie (včetně Česka však váhá a vyčkává. Některé státy jsou tvrdě proti, zřemě proto, aby některé jejich „nespokojené“ etnické menšiny nechtěly jít podobnou cestou (Španělsko, Slovensko aj.)

Kosovo se ve své deklaraci nezávislosti přihlásilo k dodržování tzv. Ahtisaariho plánu. Jde především o zajištění demokratického a multietnického Kosova, ochrany kulturních a historických památek, práv menšin a vytváření podmínek pro návrat uprchlíků.

Ahtisaariho plán pro Kosovo

Martti Ahtisaari, finský diplomat, bývalý finský prezident. Setrval v prezidentské funkci v letech 1994 až 2000.

V devadesátých letech se Ahtisaari zapojil do jihoevropských záležitostí – především do jednání o Bosně.

Ahtisaari v roce 2000 přijal post v různých mezinárodních organizacích, v roce 1999 ještě v pozici prezidenta vyjednával spolu s Viktorem Černomyrdinem a Slobodanem Miloševićem konec bojů v jugoslávské provincii Kosovo. V listopadu 2005 byl generálním tajemníkem OSM Kofi Annanem jmenován zvláštním velvyslancem pro Kosovo. Měl zjistit, zda by Kosovo, v té době pod správnou mírových sil OSN, mohlo získat nezávislost nebo zůstat provincií Srbska.

V lednu roku 2007 představil Ahtisaari ve Vídni určitou formu státní suverenity pro Kosovo, aniž by zmínil jeho „nezávislost“. Oblast by měla i nadále zůstat pod mezinárodním dohledem. Ovšem bez souhlasu Rady bezpečnosti OSN nemohl být návrh realizován. Její stálí členové, kteří mají právo veta, jsou v otázce budoucího statusu rozdělení. USA a unie nezávislost Kosova podporují, Rusko ji odmítá.

Zdroj: <http://www.severskelisty.cz/osobnos/osob0076.htm>

2) Samostatnost Kosova je legální. Rozhodl Mezinárodní soud

Kosovo vyhlášením nezávislosti na Srbsku před dvěma a půl lety neporušilo mezinárodní právo. Rozhodl o tom dnes v jednom z nejsledovanějších procesů za posledních několik let Mezinárodní soudní dvůr v Haagu.

Rozhodnutí nebylo jednomyslné

Předseda Mezinárodního soudního dvora Hisaši Owada uvedl, že jednostranná deklarace nezávislosti Kosova neporušila mezinárodní právo. To totiž žádný zákaz takového kroku neobsahuje. Rozhodnutí soudu nebylo jednomyslné. Pro hlasovalo 10 soudců. Proti byli 4.

Kosovo zatím ale není členem OSN, protože Kosovo jako stát zatím uznalo jen 69 zemí. K členství ve světové organizaci potřebuje hlasy nadpoloviční většiny jejích 192 členů.

Verdikt a odstředivé tendence

Dnešní výrok Mezinárodního soudního dvora o Kosovu může mít dalekosáhlé dopady. A to nejen pro tuto malou zemi na Balkáně. Verdikt, podle něhož Kosovo svým odtržením od Srbska neporušilo mezinárodní právo, může být - podle některých názorů - povzbuzením pro mnohé separatisty leckde na světě.

Politický geograf Michal Romancov z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy: „**Kosovo sice je uznáno řadou členů mezinárodního společenství, ale schopnost entity reálně se chovat jako stát - to jsou dvě kategorie, které spolu nemají nic společného.**“

Cestu Kosova do OSN považuje za otázku. „Dokud členové Rady bezpečnosti Ruska a Čína nestáhnou své námitky, těžko se Kosovo stane regulérním členem OSN.“

Cesta k mezinárodnímu uznání

Problém rozhodně nekončí. Jaké jsou vlastně podmínky pro vznik nového státu?

„**Jednak by měl splňovat tzv. vnitřní suverenitu, tedy správu a kontrolu svého území. Samozřejmě se k tomu dnes připojuje i vnější atribut - uznání mezinárodním společenstvím,**“ říká docent Bořivoj Hnízdo, ředitel Institutu politických studií na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy.

Nezákladnější formální požadavky pro vnitřní suverenitu jsou vlastní území, na kterém funguje státní správa, a občané, které této správě podléhají.

Nejlepším měřítkem pro mezinárodní uznání státu je OSN. Ale ani na půdě této mezinárodní organizace nejde o přímočarý proces, kdy stačí většina členů, tedy okolo stovky států. Postoj některých zemí je totiž důležitější. Docent Hnízdo to ilustruje na příkladu Kosova, které zatím uznalo 69 států:

„**Dokud Kosovo nebudou uznávat všichni stálí členové Rady bezpečnosti, tak ho musíme řadit spíše do quasi států,**“ míní Hnízdo. Těch států, které mají problémy se suverenitou, ať už vnitřní nebo vnější, je celá řada (Kypr, Somálsko, Afghánistán...)

Nové státy nevznikají jen po válečných konfliktech nebo rozhodnutím obyvatel nějakého území. Ale některé státy vznikly rozhodnutím OSN – např. Izrael a Palestina nebo Eritrea.

Zdroj: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/zprava/762255>

3) Nový konflikt kvůli Kosovu nehrozí, shodují se experti

18. února 2008 12:35

Vyhlášení nezávislosti Kosova zřejmě nerozpoutá žádné další kolo násilností na Balkáně. Podle expertů se ale bude Srbsko neustále snažit zabránit uznání nezávislého Kosova.

Podle politologa Romana Jocha z Občanského institutu Srbsko nezávislost Kosova neuzná a bude vyhlášení odmítat a zlehčovat velmi dlouhou dobu. Se zvolením prezidenta Tadiče se ale Srbsko rozhodlo pro prozápadní kurz, tedy směřování k Evropské unii a NATO.

"Srbové proto vědí, že v otázce Kosova nemohou nějak ostře zasáhnout, proto žádný otevřený konflikt podle mne nehrozí," uvedl Joch.

Podobný názor má i srbský politolog Srdjan Prtina z Ústavu mezinárodních vztahů a evropských studíí v Brně. **"Převládne diplomatická bitva. Srbsko se bude snažit intervenovat na půdě OSN a pak určitě dojde k bilaterálním jednáním s těmi evropskými zeměmi, které ještě v otázce uznání nebo neuznání Kosova nejsou rozhodnuté,"** konstatoval.

Obavy z protestů v Bělehradě naopak neskrývá expertka na problematiku Balkánu Věra Stojarová z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Podle ní bude velmi záležet na tom, jak se protesty budou dále vyvíjet. Pokud to budou akce skutečně jen několika fotbalových chuligánů, pak protesty odezní.

"Pokud ale budou nepokoje pokračovat v masovější rovině, hrozí možnost, že by parlament vyhlásil výjimečný stav a pak by se do prozatímní vlády mohli dostat představitelé radikálů," řekla Stojarová. Předpokládá přitom, že nezávislost Kosova uzná většina evropských států a situace bude vypadat podobně jako v případě severního Kypru.

Ačkoliv se zatím nejedná o další kolo konfliktu na Balkáně, není vyloučeno, že by srbská vláda mohla pod rostoucím tlakem veřejnosti povolát armádu.

Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/novy-konflikt-kvuli-kosovu-nehrozi-shoduji-se-experti-pgw-/zpr_nato.asp?c=A080218_123534_zpr_nato_inc

4) "Kosovo patří stále Srbům"

tisková zpráva petičního výboru

Bývalý velitel sil UNPROFOR, generál Lewis MacKenzie v souvislosti s válkou v bývalé Jugoslávii prohlásil: „**V Kosovu se neudála žádná genocida. Kosovští Albánci nás dokonale využili. Bombardovali jsme nesprávnou stranu.**“

Jednostranné vyhlášení samostatnosti Kosova a Metohije již uznaly některé evropské mocnosti – Velká Británie, Francie, Itálie a Německo – přesně ti, kteří před 70-ti lety v roce 1938 podepsali Mnichovský diktát. Historie se může opakovat, heslo „O nás bez nás“ nepatří do dějepisu, ale do našich pamětí. **Především Češi by se neměli připojit k uznání podobného odtržení území suverénního státu, jaké pro ně v roce 1938 znamenalo národní katastrofu. A pokud ano, tak nejdříve v den, kdy tento akt uzná samotné Srbsko.**

Uznání jednostranného vyhlášení samostatnosti Kosova je arogantní ignorací mezinárodního práva a mezinárodních dohod. Nejen, že je stále platnosti rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244/1999, která garantuje územní celistvost současného Srbska, ale kdo uznává jednostranné vyhlášení samostatnosti Kosova ignoruje i rozhodnutí helsinského výboru z roku 1975, kterou všechny zúčastněné státy deklarovaly, že nelze dělit ani odtrhnout část státu bez jeho souhlasu, tj. zachování územní suverenity a integrity každého státu.

Jednostranné vyhlášení samostatnosti Kosova uznaly mezi prvními i USA, které se snaží posilovat svůj vliv mimo jiné i budováním vojenských základen po celém světě. Názorným příkladem je i snaha o vybudování americké vojenské základny v ČR a Polsku a udržení tří vybudovaných vojenských základen na území Kosova, včetně zatím poslední a nejmodernější americké základny - Camp Bondsteel.

Proto je nutné zastavit tuto kolonizaci Spojenými státy, ať se týká Čechů nebo Srbů.

Děkujeme za podporu všech, kdo máte stejný názor na tuto věc. Váš souhlas můžete vyjádřit podepsáním petice na našich demonstracích.

Zdroj: <http://blisty.cz/art/39853.html>

5) Historie kosovského konfliktu

(Část dosud nepublikované absolventské práce s názvem "Humanitární organizace a konflikty")

1.1 „Vlastnická práva“ na Kosovo

Kosovo si již po několik generací přivlastňují jak Albánci, tak i Srbové. Obě strany používají výkladu historie ke svému prospěchu, aby ospravedlnily své nároky na toto území. Obě strany za toto území neváhají prolévat krev.

Albánci odvozují obecně svůj původ přímo od Ilyrů. Tvrdí, že jsou potomci tohoto národa a odůvodňují své „vlastnické právo“ na tuto oblast tím, že tu byli dříve. To je pravda, protože slovanské kmeny do této oblasti dorazily patrně asi o dvě až tři století později než Ilyrové.

Pravdou však zůstává, že to byli Srbové, kdo o několik století později získává v oblasti dnešního Kosova celkovou převahu.

1.2 Kosovo pole - bod zlomu

Vlastní počátek současných rozporů a celého konfliktu by se mohl jevit v datu **28. června 1389** kdy došlo k bitvě na Kosově poli mezi Srbským královstvím a Osmanskou říší. Srbové ztratili svého knížete, díky čemuž nadále nebyli schopni vzdorovat nadále Osmanům a Turkové na dobu trvající bezmála celých pět set let ovládli Balkánský poloostrov.

Sice téměř po celou dobu okupace spolupracovali katoličtí Albánci se Srby při různých povstáních. Nutno však také na zmínit, že Albánci, roztrženi a nejednotní, byli mnohem úrodnější půdou pro pokusy o islamizaci ze strany Osmanské říše, než Srbové.

V roce 1912 dochází k rozsáhlému povstání Albánců. Srbská vojska ale využijí zmatku, vtrhávají do Kosova a tím začínají „Balkánské války“ 1912 - 1913. Pro Albánci je výsledek vcelku pozitivní, neboť za pomoci Rakouska-Uherska a Itálie vzniká samostatný Albánský stát. Na druhou stranu ale oblast Kosova byla přisouzena Srbsku.

Vše se obrací v roce 1941 kdy se Jugoslávie rozpadá. Část Kosova je přičleněna k Albánii obsazené fašisty a další i s Makedonií k Bulharsku. Pro Albánci je toto osvobození, ale pro slovanské obyvatele je to cesta do porobení a útlu.

V roce 1974 faktického zrovnoprávnění s Jugoslávskými republikami.

Když se koncem 80. let dostává k moci Slobodan Milošević, vsází na nacionalistické nálady a v roce 1989 provádí úpravy v srbské ústavě s cílem připojit Kosovo Černou horu a Vojvodinu k Srbsku. Na to ale albánští poslanci na Kosovu reaguji 2.7.1990 vyhlášením vzniku Kosovské republiky, načež je o pár dní později parlament rozehán.

19. 10. 1990 byla na základě referenda vyhlášena nezávislá Republika Kosovo. Albánci bojkotují srbskou infrastrukturu a budují svojí síť škol, úřadů a nemocnic a vzniká doslova stát ve státě.

1.4 Kosovská válka

Na přelomu let **1996 - 97** dochází k tvorbě prvních partyzánských ozbrojených skupin kosovských Albánců a vzniká tzv. UÇK (*Ushtria çlirimtare e Kosovës - Kosovská*

osvobozenecká armáda). Počátkem roku 1999 je objeven masový hrob u vesnice Račak a počátkem února následují jednání, kde Američané předložili návrh dohody, která předpokládala obsazení Kosova jednotkami NATO. **Jakmile ale mezinárodní pozorovatelé opustí zemi Srbové znovu a s nezmenšenou silou zaútočí. Milošević odmítá uposlechnout žádosti států a organizací včetně OSN a tak NATO přistupuje k poslednímu kroku a kolem osmé hodiny večer 24. 3. 1999 zahajuje letecké nálety na vojenské cíle srbských sil.**

2. Situace krátce po válce

12. června 1999 se začali vracet první uprchlíci ze zahraničí - především z Albánie a Makedonie. Počty navrátilivších se nedlouho převýšily počet 50.000 lidí denně. Během 14 dnů již bylo zpět v Kosovu více než 415.000 a do konce července téhož roku již více než 740.000, z celkového předpokládaného počtu lidí uprchlých ze země.

Kosovo samo o sobě bylo dosti silně zdevastováno. A to po všech stránkách. Takřka 30% domů na tomto území bylo neobyvatelných, více než polovina zemědělské úrody byla totálně zničena. Také telekomunikační síť byla vyřazena z provozu. Docházelo k rozsáhlým krádežím a to jak veřejného, tak i soukromého majetku. **Nesmíme také zapomenout na množství zaminovaných území, nevybuchlé munice, atp. Ekonomika ustrnula na mrtvém bodu.** K tomu notně přispívala masivní nezaměstnanost.

Takováto byla situace v době končení konfliktu a do ní přicházely první humanitární organizace. **Po příchodu prvních „vlastovek“** - především součásti struktur Spojených Národů, které do oblasti přicházejí společně s rozmisťujícími se jednotkami KFOR, **nastává během prvních měsíců doslova „boom“ humanitárních organizací v Kosovu. Během dvou až tří měsíců je na místě registrováno přes 250.**

Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/zahranicni.asp?c=A100722_161624_zahranicni_aha

6) V Kosovu na basketu: usmiřování s míčem v ruce

Kosovský Albánec Azem Thaçi z Prištiny žil 12 let v České republice. Ze severních Čech si přivezl manželku, s níž má dvě malé děti. Sám říká, že **v Kosovu lidé řeší jiné věci, než jsou válečné křivdy. Podle něho je třeba něco udělat například se stavem dopravní infrastruktury a přeplněnými školami.** "Každým dnem se situace zlepšuje, protože zákony už začaly platit i u nás. To tu dřív nebylo," pochvaluje si.

V oblasti okolo vesnice Babin Most ve středním Kosovu, kde má Thaçi zemědělské pozemky, zná téměř každého Srba. S některými se i přátelí. **"Soužití s nimi je super. Já vlastním pozemky uprostřed dvou srbských vesnic a nemám se Srby žádný problém. Všechno je to jen politika,"** je přesvědčený Azem Thaçi.

Zatímco mladší ročníky dnes spolu hrají basketbal, někteří starší lidé stále vyjadřují jisté obavy. "Dole za mostem se necítím bezpečně," říká jednasedmdesátiletý kosovský Srb Svetislav Danić, obchodník ze severní poloviny Kosovské Mitrovice.

Danić prožil větší část svého života shodou okolností právě v obci Babin Most, kde stále stojí jeho rodný dům. "Rád bych se vrátil, ale zatím ne. Nevím, jaká bude situace," říká majitel obchodu s domácími potřebami.

Cestu, jak vybědnout z tohoto dilematu pomáhá vytyčit Azem Thaçi. "**Z mojí rodiny zabili za války pět lidí. Ale to je minulost. Musíme se vždy dívat dopředu, abychom se dostali někam dál,**" přeje si.

Potlačit extremistické skupiny na obou stranách a definitivně se tak oprostít od předsudků a v mnohých zakořeněné averzi vůči opačnému etniku může až generace, která proti sobě dnes nastoupila v basketbalových dresech.

Podle: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/zprava/662595>

7) Role práva národa na sebeurčení

Kosovská nezávislost nenarazila na ochotu ostatních států ji uznat. Badinterova komise, spojená s uznáváním republik bývalé Jugoslávie, sice potvrdila, že Jugoslávie je ve stavu svého rozpadu, avšak zabývala se uznáním pouze Slovinska, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska a Makedonie, **protože Evropské společenství bylo ochotno právo na secesi přiznat jen bývalým federativním republikám, přestože kosovští Albánci argumentovali tím, že jako autonomní oblast měli prakticky stejná práva jako svazové republiky.** Právě v tomto momentu tak důležitou roli sehrála skutečnost, že **v rámci Jugoslávie Kosovo nikdy nedosáhlo statutu svazové republiky a i jako autonomní oblast bylo vždy považováno za integrální součást Srbska.**

Zdroj: Radim Šafařík: Role práva národa na sebeurčení v procesu vzniku samostatného Kosova a jeho následném uznání. Bakalářská práce, FSS MU (on – line, dostupný z: https://is.muni.cz/th/134526/fss_b?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DKosovo%26start%3D1)

8) Kosovo je Srbsko aneb na zimní škole v cípu Evropy

Kosovo je považováno za nejchudší zemi starého kontinentu, kde nezaměstnanost dosahuje celých 45 %. A to ani nemůžeme zcela jednoznačně říci, zda jde o suverénní stát. **Kosovska Mitrovica, ležící v jeho severní části, je toho důkazem – statisícové město, které je rozdělené řekou Ibar na dvě, etnicky v podstatě čisté části. Na severu se chodí do pravoslavných chrámů, platí Dináry, mluví Srbsky, píše cyrilicí, vlaje srbská vlajka a nadává se na NATO i EU, na jihu je vše úplně jinak.**

Kosovska Mitrovica samozřejmě není bohatým a rozvinutým místem. Již spíše raritou se však stávají dříve běžné blackouty či výpadky tekoucí vody, stejně jako etnické konflikty. Ulice nejsou zahlceny bezdomovci ani žebrajícími dětmi. Žije se tu, zdá se, celkem poklidně.

Je nicméně pravdou, že někteří z účastníků ztratili své domovy či dokonce blízké během bombardování jednotkami NATO v roce 1999, a celkem pochopitelně se pro ně proto jedná o emocionální záležitost.

A abych nezapomněl – **kosovští Srbové a Albánci se skutečně nemohou vystát**. Na exkurzi do hloubi albánského území jsme proto vyrazili s policejním doprovodem. Srbská SPZ na autobusu však stejně zapříčinila kyselé pohledy kolemjdoucích a množství sněhových koulí házených do oken. **Už nás ale aspoň nikdo nekamenoval, tak, jako se to stalo ještě před dvěma lety. I v takových „pokrocích“ je třeba hledat naději pro budoucnost Kosova.**

Podle: <http://www.ukacko.cz/kosovo-je-srbsko-aneb-na-zimni-skole-v-cipu-evropy>

9) Kosovští Srbové: Ahtisaari je ten poslední, kdo by měl dostat Nobelovu cenu

10. října 2008

Martti Ahtisaari je tím posledním, kdo by si zasloužil Nobelovu cenu za mír. Prohlásili to dnes představitelé kosovských Srbů.

Předseda Srbského národního sboru severního Kosova a Metochie Milan Ivanović ve svém rozhovoru pro deník *Beta* prohlásil, že Ahtisaari je člověk, který mír rozhodně nepřinesl. Ivanović dále řekl, že **Ahtisaari udělal ve službách mocností vše proto, aby byla situace na západním Balkáně destabilizována.**

Náčelník kosovskomitrovického okruhu Momir Kasalović řekl, že ta skutečnost, že Ahtisaari získal Nobelovu cenu míru potvrzuje, jak se respektuje mezinárodní právo, pravda a civilizační hodnoty.

„To, co Ahtisaari učinil pro Kosovo a Metochii je precedens. Viděli jsme, co se kvůli tomu později stalo s Abcházíí a Jižní Osetií. Ve světě existují dvojité standardy a normy; namísto toho, aby Ahtisaari za své konání nesl odpovědnost, tak získal ocenění,“ uvedl Kasalović.

Podle: www.wikipedia.org

Skupiny obyvatel:

Kosovští Albánci

Důvody PRO uznání samostatného Kosova celým světem (resp. nadpoloviční většinou států)

Články 1,5,6,8,9

Kosovští Srbové

Důvody PROTI uznání samostatného Kosova celým světem (resp. nadpoloviční většinou států)

Články 1,5,6,8,9

Politici představitelé Slovenska

Proč jsme doposud neuznali samostatnost Kosova? Jak by se případné uznání mohlo odrazit na naši domácí politické scéně?

Články 2,3,4,5,7

Politici představitelé USA

Proč jsme okamžitě uznali samostatnost Kosova? Jaká je motivace a důvody našich kroků?